

Vyjádření rady k vysílání Americké volební noci na ČT24

Rada v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele Česká televize, IČ: 00027383, sídlem Kavčí hory, Praha 4, PSČ 14070, na porušení ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil tím, že v rámci pořadu, charakterizovaném provozovatelem jako zpravodajský pořad s názvem Americká volební noc, dne 9. listopadu 2016, v časovém úseku 03:00 – 08:00 hodin, na programu ČT 24, odvysílal nevyvážené a neobjektivní zpravodajství, během něhož docházelo k nadřívání jedné straně, zejména soustavnou a zcela jednostrannou kritikou jen jednoho z kandidátů na amerického prezidenta. Porušení ustanovení § 31 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. se provozovatel dopustil zejména těmito konkrétními momenty ve vysílání:

1. V čase 4:35 hodin (reálný čas – SEČ) došlo k manipulativnímu spojení obrazu a slova během reportáže o postoji amerických celebrit k oběma kandidátům – v okamžiku, kdy v komentáři zněla informace, že „proti Donaldu Trumpovi už mezi hvězdami vznikla i petice, připojilo se k ní na 70 tisíc lidí s heslem: zastavte nenávisť“, byly v obraze zařazeny fotografie osobností, čímž mohl být u diváka vytvořen jednoznačný dojem, že se jedná právě o osoby, které se připojily ke zmiňované petici. Mezi těmito zobrazenými osobami přitom figurují mj. i Clint Eastwood nebo Chuck Norris, tedy herci, kteří naopak v kampani otevřeně Donalda Trumpa podpořili. Toto podsouvání obrazové informace do falešného kontextu s komentářem tedy vytvořilo nepravdivý a zavádějící obraz reality.
2. V čase 7:15 se moderátor v rámci otázky pokládané americkému velvyslanci odvolává na výrok Trumpova potenciálního ministra Newta Gingriche, který řekl, že si není jist, zda stojí za to riskovat jadernou válku kvůli takovým předměstím Petrohradu, jako je Estonsko. Moderátor však vztáhl tento výrok na všechny baltské státy a položil otázku v tomto znění: „Jak si vysvětlit výroky, že baltské státy jsou předměstím Petrohradu?“, čímž se dopustil nepravdivého tvrzení a zveličil a překroutil realitu.
3. Ve studiu nebo v rámci rozhovorů natáčených na kameru mimo studio (v živém přenosu nebo předtočených) dali autoři pořadu široký prostor k vyjádření celkem čtyřem zainteresovaným respondentům – občanům inkriminované země, tedy USA. Všichni tito respondenti byli transparentními příznivci Clintonové a odpůrci Trumpa (jeden člen administrativy demokratické strany – Andrew Schapiro, druhý ideový a finanční podporovatel Clintonové – Brady Clough, třetí republikán angažující se v hnutí NEVER TRUMP – Tom Nichols, a čtvrtá lidskoprávní aktivistka – Anne Petráková). Byli tedy pozváni hosté zastupující výhradně jen jednu stranu, a to v poměru 4:0. Tento výběr respondentů výrazným způsobem ovlivnil vyznění pořadu. Provozovatel se tedy v uvedených případech dopustil porušení povinnosti poskytovat objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů.
4. V rámci pořadu došlo opakovaně k situacím, kdy nebyla respektována zásada, že názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru, když od moderátorů nebo reportérů např. zaznělo: „Jako jednoznačného nepřítele vnímá Donald Trump islám. Plošně. (čas 5:31); „Ženy jsou velkým břemenem muže, který dvacet let vlastnil soutěž Miss Universe.“ (5:32); „Trumpův sexismus korunovala nahrávka z roku 2005.“ (5:32); „I tohle se snažil obrátit ve svou přednost jako efektivní práci pro firmu v souladu se zákony.“ (5:34); „Američané se postupně smiřují s tím, že budou mít jako nového prezidenta Donalda Trumpa.“ (6:36); „Outsideři uspěli.“ (zdůvodnění Trumpova úspěchu, 6:37); „Nakolik se (Trump) oprostí od těch dosavadních zvyklostí, kdy on měl opravdu ve zvyku se lidem, kteří mu zkrížili cestu, kteří se mu nějakým způsobem postavili, i mstít. (7:52); „Je otázka, nakolik ta bizarní někdy až divoká kampaň se přenesla do výkonu funkce Donalda Trumpa.“

Porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. se provozovatel dopustil zejména těmito konkrétními momenty ve vysílání:

1. Soustavným jevem ve vysílání bylo bezprostřední verbální spojování potenciálního vítězství Trumpa s pocitem ohrožení, interpretace jeho vítězství jako negativního jevu, a to jednak za použití emočně zabarvených výrazů odkazujících na živelné pohromy (červená barva značící pro Trumpa hlasující státy je nazývána „tsunami“), nebo účelovým řazením informací: po zprávě, že už je pravděpodobné, že se Trump stane prezidentem, následuje informace, že mnoho Američanů sděluje na sociálních sítích, že budou raději z USA emigrovat. Stejný účinek mají emočně zabarvené dotazy moderátorů: „Nakolik, tedy podle názoru některých expertů, může být Donald Trump v Bílém domě ohrožením bezpečnosti, světové bezpečnosti možná můžeme říci? nebo „Jak funguje ta pojistka, jak zabránit řekněme extrémnímu prezidentovi v extrémním chování?“
2. Jako hlavní a kromě několika okrajových zmínek jediný zdroj informací přímo z mediálního prostředí USA byl vybrán televizní kanál CNN, z něhož byly opakovaně zařazovány i několikaminutové přímé vstupy. Jedná se o

televizní program, který před volbami otevřeně sympatizoval s kandidátkou Clintonovou. Tento výběr zdroje informací přispěl rovněž k celkově jednostrannému vyznění pořadu Americká volební noc.

V těchto případech tedy došlo k porušení povinnosti zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti. Rada stanovila lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení tohoto upozornění.